

STORTINGET

Innst. 402 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:217 S (2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal og Åsmund Aukrust om CO₂-transport og -lagring

og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, viser til Representantforslag 217 S (2017–2018) om CO₂-transport og -lagring.

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

- «1. Stortinget ber regjeringen utrede relevante finansieringsmodeller for CO₂-transport og -lagring i en kommersiell driftsfase – på mellomlang og lang sikt.
2. Stortinget ber regjeringen om å oppdatere mandatet til Gassnova SF for å tydeliggjøre foretakets rolle i organisering av fremtidig kommersiell, storskala CO₂-transport og -lagring på norsk sokkel. Det oppdaterte mandatet bør fremme tilrettelegging for å tilby utenlandske aktører CO₂-transport og -lagringstjenester.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch

Karbonfangst og lagring – avgjørende for å nå verdens klimamål

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det lenge har vært et tverrpolitisk ønske å realisere CO₂-fangst og -lagring i Norge, dette fordi det knapt finnes klimamodeller som med en rimelig sannsynlighet makter å nå internasjonale mål om å begrense den globale oppvarmingen til maksimalt 2 grader, og å bestrebe seg på å holde oppvarmingen til maksimalt 1,5 grad, uten å ta i bruk metoder for negative utslipp. Flertallet viser videre til at Norge har betydelig relevant industriell kompetanse, større punktutslipp som er teknologisk mulige å fange, og dessuten gunstige naturgitte forhold gjennom lagringsmuligheter i oljeresservoarene på sokkelen, som gjør realisering av karbonfangst og -lagring til en lovende mulighet i kampen mot klimaendringene.

Flertallet viser til at satsingen på karbonfangst og -lagring er støttet av tunge kunnskaps- og forskningsmiljøer, fagbevegelse og industriens organisasjoner så vel som miljøbevegelsen. En slik bred støtte kom tydelig fram i komiteens høring 28. mai 2018 om dette representantforslaget.

Flertallet viser for eksempel til Norsk industri, som til høringen skriver:

«En norsk satsing på en helhetlig verdikjede for karbonfangst og – lagring kan bli et viktig bidrag for å redusere de globale utslippene. Det gir også industrielle muligheter som vi ikke kan la gå fra oss. Norge er i en unik posisjon for å bygge en konkurransedyktig karbonfangst- og lagringsindustri. Det vil trygge arbeidsplasser og legge grunnlaget for nye. En utprøvd fullskalakjede vil føre til vesentlige kostnadsbesparelser på blant annet fangstteknologi, som norske aktører leverer.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti mener at CO₂-fangst og -lagring er viktig for å nå målene i Paris-avtalen, og CCS er avgjørende i de fleste scenarioer for å nå togradersmålet.

Disse medlemmer viser til enigheten mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ved behandlingen av Prop. 85 S (2017–2018). Der er partiene enige om følgende:

«Stortinget ber regjeringen ferdigstille kvalitetssikringen knyttet til CO₂-fangstprosjektet til Fortum Oslo Varmes anlegg på Klemetsrud i løpet av sommeren 2018, og snarest sette i gang forprosjektering av CCS både på Norcem og Fortum Oslo Varme, gitt at den kvalitetssikrede informasjonen tilsier forprosjektering av Fortums anlegg som omtalt i Prop. 85 S (2017–2018). Stortinget ber regjeringen på egnet måte i løpet av våren 2019 legge fram en orientering om aktuelle finansieringsmodeller for fullskala fangst, lagring og transport av CO₂.»

Disse medlemmer mener det er viktig at aktuelle finansieringsmodeller blir vurdert på bakgrunn av de erfaringer man har kunnet gjøre seg underveis i prosjektet, og ikke at det blir byråkratisering og mindre hensiktsmessig bruk av ressursene.

Flere fangstprosjekter trengs

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det er bred tverrpolitisk støtte til satsingen på karbonfangst og -lagring. Flertallet vil i den forbindelse vise til brev 2. mai 2018 fra gruppelederne til Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre, Miljøpartiet de Grønne, Rødt, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti i Oslo bystyre, der man ber Stortinget sikre god framdrift i forprosjekteringsfasen for karbonfangst på energigjenvinningsanlegget på Klemetsrud i Oslo. Flertallet mener det er viktig for hele satsingen på CCS at man går videre med forprosjektering av mer enn ett anlegg, og støtter anmodningen fra partiene i Oslo bystyre om at Klemetsrud sikres videre finansiering slik at forprosjekt kan gjennomføres.

Flertallet viser også til Gassnovas vurdering, referert i forslag til revidert nasjonalbudsjett Prop. 85 S (2017–2018), som skriver:

«Gassnova anbefaler at minst to fangstprosjekter blir videreført i forprosjekt siden det er en risiko for at aktører kan falle fra. Å opprettholde konkurransen mellom industriaktører og teknologileverandører frem mot investeringsbeslutning, kan også bidra til å styrke statens forhandlingsposisjon, og gi et bedre og mindre kostbart prosjekt totalt sett. Beslutning om fangstprosjekt bør først tas etter at forprosjektering er gjennomført og de kommersielle forhandlingene er konkludert.»

Behov for avklaring av rammebetingelser

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at regjeringen i forslaget til revidert nasjonalbudsjett for 2018 skriver at handlingsrommet i budsjettene framover vil være smalere, og at karbonfangst og -lagring må vurderes opp mot andre klimatiltak. Regjeringen mener det vil være krevende å finansiere et prosjekt for fangst og lagring av CO₂ i Norge uten betydelig finansiering fra andre kilder enn staten. Regjeringen mener man må velge effektive tiltak som gir størst mulig klimaeffekt.

Flertallet mener man ikke kan sammenligne tiltakskostanden på karbonfangst og -lagring med ferdig utviklede teknologier som er i bruk i dag for å kutte utslipp. Flertallet mener staten må avklare rammevilkårene for CO₂-fangstsatsingen. Flertallet mener satsingen på CO₂-fangst og -lagring kan kutte klimagassutslipp i Norge, men satsingen må også ses på som læringsprosjekter, der man bygger opp en ny industri der norske selskaper på sikt kan komme i en positiv markedsposisjon til å levere til et globalt marked. Flertallet minner om at det norske fullskalaprojektet kan bli den første fullstendige verdikjeden for å fange, transportere og lagre CO₂ fra industriproduksjon. Flertallet mener videre at dette er infrastrukturinvesteringer der man skal legge til rette for at andre aktører skal kunne lagre på sikt.

Flertallet viser til at industrien og petroleumsselskapene bruker betydelig med ressurser og kompetanse for å bidra til satsingen på karbonfangst og -lagring. Flertallet vil understreke at man vanskelig kan se for seg etableringen av en infrastruktur for fangst og lagring av CO₂ uten offentlig finansiering, men at avklaringer rundt fordeling av kostnader og risiko trengs. Flertallet mener forutsigbarhet og avklaring av rammene for finansieringen trengs for satsingen også på kortere sikt.

Flertallet viser til at satsingen på CO₂-fangst i Norge til nå i all hovedsak har vært finansiert gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettet. Flertallet viser til at årlige bevilgninger over statsbudsjettet gjør det vanskelig å etablere tilstrekkelig forutsigbarhet for private aktører til faktisk å kunne gjøre en investeringsbeslutning for bygging av anleggene når den tid kommer. Flertallet vil minne om at Stortinget allerede i behandlingen av energimeldingen i 2016 ba regjeringen

utrede finansieringsmodeller for karbonfangst og -lagring. Avklaringer rundt finansiering vil øke forutsigbarheten og evnen til å satse.

Finansiering av de første fangstanleggene

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, vil understreke at satsingen på karbonfangst og -lagring ikke blir noe av dersom man ikke får realisert de første fangstanleggene og slik demonstrert en hel verdikjede for karbonfangst og -lagring. Flertallet mener derfor det trengs å utrede ulike finansieringsmodeller for karbonfangst og -lagring, slik at man kan avklare finansieringsmodell for de første karbonfangstanleggene. Ulike aspekter som må ses nærmere på i et slikt utredningsarbeid, er organisering av satsingen, slik at det er mulig å kunne periodisere investeringen utover en lengre tidsperiode og etablere supplerende inntektsstrømmer i tillegg til direkte statlig finansiering. Siden tidspunktet for en mulig investeringsbeslutning nærmer seg, må arbeidet med finansiering ha prioritet fra statens side, slik at man ikke får unødvendige opphold.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede ulike finansieringsmodeller for karbonfangst, i dialog med industrien og de involverte aktører, og legge frem forslag for Stortinget våren 2019 til prinsipper for finansieringsmodell av det/de første karbonfangstanlegg(ene).»

Forpliktende framdriftsplan

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, understreker at det er viktig at satsingen på CCS har optimal industriell framdrift. På høringen om Representantforslag 8:217 S (2017–2018) kom det fram bekymring fra industriaktørene om at regjeringen i revidert nasjonalbudsjett signaliserte at for de første fangstprosjektene kan investeringsbeslutning etter den nåværende fremdriftsplanen bli fattet i 2020/2021. Høringsinstansene mente en slik tidsplan kunne medføre uheldige opphold i arbeidet i selskapene, og at dette ville skade prosjektorganisasjonene. Flertallet mener opphold på grunn av manglende avklaringer hos staten må unngås.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til forpliktende framdriftsplan for investeringsbeslutning om CO₂-fangst og -lagringsløsning basert på optimal industriell framdrift, slik at man muliggjør investeringsbe-

slutning senest våren 2020. Forslaget skal legges fram for Stortinget til behandling våren 2019.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti er av den oppfatning at forslagene i representantforslaget ikke vil være til hjelp for fremdriften i prosjektet. Norge har tidligere hatt erfaring med å satse på tilsvarende prosesser som ble dyre og i liten grad kunne vise til resultater. Disse medlemmer mener det er viktig nå å sørge for at de satsingene vi gjør, skaper gode resultater.

CO₂-fangst på mellomlang sikt

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at miljøstiftelsen ZERO i høringen tok til orde for at virkemidler som burde ses videre på for finansiering av satsingen på mellomlang sikt, er CCS-fond finansiert av en CO₂-panteordning, driftsgarantier samt muligheter for krav til karbonavtrykk ved materialer i offentlige innkjøp, og stiller seg positive til dette. På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede finansieringsmodeller for CO₂-fangst på mellomlang sikt, og legge fram en slik plan til behandling i Stortinget våren 2019.»

Finansiering av transport og lagring

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at CCS vil være en nødvendig teknologi for å klare å kutte utslippene raskt nok, samt for på lengre sikt å redusere CO₂-mengden i atmosfæren gjennom Bio-CCS. Flertallet mener Norge har unike forutsetninger som gir oss et ekstra ansvar for å lykkes med en fullstendig verdikjede for CCS. Flertallet viser til at tidligere prosjekter ikke har ført til at det er blitt bygget karbonfangstanlegg. Det er essensielt denne gangen at vi lykkes med planleggingen og teknologiutviklingen, slik at vi klarer å nå målet om å få på plass fungerende fangstanlegg.

Flertallet mener det er viktig at staten bidrar til at prosjektfremdriften blir så sømløs som overhodet mulig. Prosjektene er allerede forsinket i forhold til det som opprinnelig var tidsplanen. Forsinkelser som kommer av teknologiutvikling, er det vanskelig å gjøre noe med, men man må unngå ytterligere forsinkelser som følge av at vedtak ikke blir fattet i tide, dårlig planlegging eller urimelig lang tidsbruk. Flertallet legger til grunn at staten bidrar til å få så rask fremdrift som mulig innenfor det som er teknologisk og kvalitetsmessig forsvarlig.

Flertallet viser til at lagring av CO₂ på norsk sokkel kan bli en løsning for andre land i Europa også. I motsetning til andre europeiske land har Norge mulighet til å lagre CO₂ langt fra bebyggelse og annen menneskelig aktivitet. Flere europeiske lagringsprosjekter har strandet på at de potensielle lagrene har ligget for tett inn til der folk bor. Flertallet mener det er viktig å få i gang samarbeid med fremtidige kjøpere av lagringsplass, og at dette vil bli viktig for å skape tilstrekkelig robusthet i prosjektene samt for å sikre finansiering på lengre sikt. Flertallet mener derfor det er viktig at regjeringen intensiverer arbeidet med å skaffe europeiske partnere til transport- og lagringsprosjektet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, er positive til forslaget i representantforslaget om å utrede finansieringsmodeller for transport og lagring. Norsk Industri tok i komiteens høring for eksempel til orde for å utrede en el-sertifikatliggende ordning for levert CO₂ eller direkte tilskudd til forhåndsavtalt volum.

Dette flertallet viser til at det allerede i dag finnes to CO₂-fangst- og lagringsanlegg på norsk sokkel: på Snøhvitfeltet og på Sleipner. Begge disse prosjektene er regnet som infrastrukturprosjekter for petroleumssektoren, noe som gjør at de finansieres innenfor oljesektorens rammebetingelser. Dette flertallet vil peke på at en etablering av et CO₂-lager må ses på som en slik infrastrukturinvestering og vurderes innenfor oljesektorens rammebetingelser. Dette er også relevant fordi det ses på muligheten for å bruke gass til produksjon av hydrogen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ønsker å påpeke at Sleipner og Snøhvit er ledd i petroleumsvirksomhet, og at det gjør at de faller inn under petroleumslovens virkeområde. Disse medlemmer mener at et dedikert CO₂-lager ikke er petroleumsvirksomhet og derfor ikke bør bli vurdert innenfor rammene til petroleumsvirksomheten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, understreker behovet for offentlig finansiering i etableringen av infrastruktur for transport og lagring. Avklaring av fordeling av kostnader og risiko trengs på både kort, mellomlang og lang sikt.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede relevante finansieringsmodeller for CO₂-transport og -lagring – både på kort sikt, og i en kommersiell driftsfase – på mellom-

lang og lang sikt. Prinsipper for finansieringsmodell legges fram for Stortinget til behandling våren 2019.»

Flertallet mener et utredningsarbeid ikke må forsinke prosessen med å etablere fullskalaprojektet. Tempoet med å fullføre dette må opprettholdes.

Flertallet understreker at karbonfangst og -lagring (CCS) er avgjørende for å nå FN's klimamål og Norges egne klimamål, og at både EU og mange av våre naboland ser til Norge og vårt store potensial for CCS. Flertallet peker på at et mulig europeisk sentrallager for CO₂ i Nordsjøen vil kunne sikre både norske arbeidsplasser og inntekter fra norsk sokkel i lang tid framover, samt at dagens infrastruktur i Nordsjøen vil kunne brukes videre.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at CCS også vil kunne åpne andre industrielle muligheter, som produksjon av hydrogen basert på norsk gass med CCS. Disse medlemmer viser videre til at vi allerede har verdensledende forskningsmiljøer på karbonfangst, -transport og -lagring, og mener Norge kan og bør ta en ledende rolle i teknologiutviklingen.

Disse medlemmer viser for øvrig til partienes merknader i innstillingen til revidert nasjonalbudsjett 2018.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne understreker viktigheten av at man finner samarbeid med andre industriaktører og andre nasjoner for å få på plass en langsiktig finansiering for transport og lagring. Får Norge med flere, vil det både gjøre satsingen bedre og senke kostnadene for Norge. Disse medlemmer mener at virkemiddelapparatet må rigges slik at industriaktørene sikres langsiktighet, og viser til at det er naturlig å se på om Enova bør spille en rolle i dette.

Disse medlemmer ønsker å styrke Gassnovas arbeid med gevinstrealisering og forretningsmuligheter, samt å styrke deres rolle i det internasjonale arbeidet, for å finne finansiering, allianser og samarbeid som vil sikre karbonfangst, -transport og -lagring i Norge.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å oppdatere mandatet til Gassnova SF for å tydeliggjøre foretakets rolle i organisering av fremtidig kommersiell, storskala CO₂-transport og -lagring på norsk sokkel. Det oppdaterte mandatet bør fremme tilrettelegging for å tilby utenlandske aktører CO₂-transport og -lagringstjenester.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen om å oppdatere mandatet til Gassnova SF for å tydeliggjøre foretakets rolle i organisering av fremtidig kommersiell, storskala CO₂-transport og -lagring på norsk sokkel. Det oppdaterte mandatet bør fremme tilrettelegging for å tilby utenlandske aktører CO₂-transport og -lagringstjenester.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen utrede ulike finansieringsmodeller for karbonfangst, i dialog med industri-

en og de involverte aktører, og legge frem forslag for Stortinget våren 2019 til prinsipper for finansieringsmodell av det/de første karbonfangstanlegg(ene).

II

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til forpliktende fremdriftsplan for investeringsbeslutning om CO₂-fangst og -lagringsløsning basert på optimal industriell fremdrift, slik at man muliggjør investeringsbeslutning senest våren 2020. Forslaget skal legges fram for Stortinget til behandling våren 2019.

III

Stortinget ber regjeringen utrede finansieringsmodeller for CO₂-fangst på mellomlang sikt, og legge fram en slik plan til behandling i Stortinget våren 2019.

IV

Stortinget ber regjeringen utrede relevante finansieringsmodeller for CO₂-transport og -lagring – både på kort sikt, og i en kommersiell driftsfase – på mellomlang og lang sikt. Prinsipper for finansieringsmodell legges fram for Stortinget til behandling våren 2019.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 7. juni 2018

Ketil Kjenseth

leder

Lars Haltbrekken

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråd Terje Søviknes til energi- og miljøkomiteen, datert 25. mai 2018****Representantforslag 217 S (2017-2018) om CO₂ transport og lagring**

Jeg viser til brev av 15.5.2018 med oversendelse av representantforslag 217 S (2017-2018) til utredning. Forslaget lyder:

"1. Stortinget ber regjeringen utrede relevante finansieringsmodeller for CO₂-transport og -lagring i en kommersiell driftsfase – på mellomlang og lang sikt.

2. Stortinget ber regjeringen om å oppdatere mandatet til Gassnova SF for å tydeliggjøre foretakets rolle i organisering av fremtidig kommersiell storskala CO₂-transport og lagring på norsk sokkel. Det oppdaterte mandatet bør fremme tilrettelegging for å tilby utenlandske aktører CO₂-transport og -lagringstjenester."

Det vises til redegjørelse for status i arbeidet med et fullskala demonstrasjonsanlegg for fangst og lagring av CO₂ i Prop. 85 S (2017-2018) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2018.

Regjeringen vil bidra til en kostnadseffektiv teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂ og har en ambisjon om å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndtering i Norge, gitt at dette gir teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv. Regjeringen foreslår bevilgning til forprosjektering av transport, lager og inntil to fangstanlegg. Forprosjektering er et nødvendig skritt før en eventuell investeringsbeslutning om fullskala demonstrasjonsanlegg. Når forprosjekteringen er fullført og ekstern kvalitetssikring er gjennomført, vil regjeringen vurdere om demonstrasjonsprosjektet bør realiseres. Regjeringens vurderinger vil legges frem for Stortinget. Et eventuelt demonstrasjonsprosjekt vil gi nødvendig læring og erfaring for utredning av en eventuell finansieringsmodell for CO₂-transport og lagring i en kommersiell driftsfase – på mellomlang og lang sikt. Vi bør derfor gjennomføre forprosjektering slik vi foreslår i revidert nasjonalbudsjett før vi vurderer å igangsette en slik utredning. Samtidig vil vi kunne ta hensyn til utviklingen i relevante rammevilkår, herunder utviklingen i kvotepriser.

Klimautfordringen krever stor innsats i årene fremover som må møtes innenfor et smalere handlingsrom i budsjettene. Det prioriteres betydelige ressurser til klimatiltak i budsjettene. Beslutning om å bidra til å finansiere investering og drift av et fullskala prosjekt for fangst og lagring av CO₂ må vurderes opp mot andre klimatiltak. Vi må velge effektive tiltak som gir størst mulig klimaeffekt.

Sektorovergripende økonomiske virkemidler i form av avgifter og deltakelse i det europeiske kvotesystemet er hovedvirkemidlene i norsk klimapolitikk. I tillegg til kvoter og avgifter bruker myndighetene også andre virkemidler som direkte regulering, standarder, avtaler og ulike støtteordninger til utslippsreducerende tiltak.

Høye investerings- og driftskostnader kombinert med lavt inntektspotensial og teknisk risiko gjør det utfordrende for kommersielle aktører å investere i fangst og lagring av CO₂. Flere av delene i kjeden for fangst- og lagring av CO₂ har svært høye investeringskostnader. Dette gjelder for industriselskaper med store utslipp som eventuelt må investere i fangstanlegg. Samtidig må det investeres i transportinfrastruktur som rør eller skip og det må investeres i anlegg for mottak, prosessering og lagring av CO₂, og driften av hele kjeden må finansieres. Dette er komplekst, omfattende og kostnadskrevenne, og dermed er det en høy økonomisk barriere for å realisere fangst og lagring av CO₂.

En annen økonomisk barriere er at CO₂-håndteringsprosjekter er avhengig av nye og uprøvde reguleringer og med tekniske komponenter som får nye anvendelser. Dette kan gjøre det vanskelig å vurdere risiko i enkeltprosjekter både for industriaktører og finansinstitusjoner. Derfor blir finansierings- og forsikringskostnader høye. Støtte til et prosjekt i Europa må håndteres etter EUs og EØS-avtalens regler om statsstøtte.

For at fangst og lagring av CO₂ skal bli et kostnadseffektivt klimatiltak over tid, trenger industrien stabile rammer og forretningsmodeller. En høyere pris på CO₂-utslipp vil være den viktigste driveren, men er på kort sikt ikke tilstrekkelig for å utløse prosjekter. Utslippsreguleringer, mulighet for høyere pris på sluttprodukter, regelverk for innkjøp, ulike tilskuddsordninger for lageraktører eller industriaktører kan være eksempler på mulige drivere for kommende CO₂-håndteringsprosjekter. Det er viktig med et internasjonalt samarbeid om slike løsninger.

Hovedformålet med demonstrasjonsprosjektet er å bidra til læring og kostnadsreduksjoner for etterfølgende prosjekt. For å oppnå dette målet vil et demonstrasjonsprosjekt være avhengig av flere etterfølgende prosjekter som både lærer av den første satsingen og investerer i egne anlegg. Teori og erfaring fra teknologiutvikling tilsier at kostnadene ved fangst og lagring av CO₂ kan bli redusert dersom flere anlegg blir bygget. Det er få prosjekter under planlegging internasjonalt i dag, og ekstern kvalitetssikrer påpeker at det er usikkert om det vil

komme nye prosjekter etter et eventuelt norsk prosjekt. Den samfunnsøkonomiske vurderingen er tydelig på at det er avgjørende at arbeidet med å identifisere etterfølgende prosjekt og utvikle internasjonale finansieringsmekanismer fortsetter. Olje- og energidepartementet arbeider for å identifisere etterfølgende prosjekter som kan lære av et eventuelt demonstrasjonsprosjekt.

Regjeringen legger stor vekt på kostnadene i prosjektet. Et rimelig kostnadsnivå er avgjørende for at prosjektet skal kunne bli et godt demonstrasjonsprosjekt som viser at fangst og lagring er mulig og økonomisk realistisk. Den ønskede lærings- og demonstrasjonseffekten i prosjektet blir redusert dersom kostnadene i prosjektet blir for høye. Kostnadene i prosjektet må derfor bli så lave som mulig, og industriaktørene må ha insentiv til å gjennomføre prosjektet på en kostnadseffektiv måte.

Olje- og energidepartementet vil fortsette de kommersielle forhandlingene med fangstaktørene og starte forhandlinger med lageraktørene. Endelige avtaler må inneholde insentiver til kostnadsreduksjoner i både investerings- og driftsfasen. Det skal være en deling av kostnader og risiko mellom staten og industriaktørene. Olje- og energidepartementet vil arbeide med å redusere statens del av kostnadene i prosjektet. Dette kan være gjennom å redusere totale prosjektkostnader, at industriaktørene dekker en større del av kostnadene eller at en får støtte fra alternative finansieringskilder som for eksempel EU eller andre land.

Staten vil i forprosjektfasen forhandle med selskapene bl.a. om eventuell støtte til det første demonstrasjonsprosjektet. Det vil også være nødvendig med ytterligere avklaringer rundt rammeverk og regulering. Mange av disse avklaringene vil være viktige for utvikling av en mulig finansieringsmodell for framtidige prosjekter.

Vi vil gjennom forprosjekteringsfasen få relevant informasjon som er nødvendig for å vurdere så vel hensiktsmessigheten som utformingen av en mulig finansieringsmodell for framtidige prosjekter. På denne bakgrunn ønsker jeg å avvente erfaringene fra det videre arbeidet med forprosjektering før vi vurderer å igangsette en utredning.

Gassnova har som oppgave å følge opp arbeidet med gevinstrealisering fra demonstrasjonsprosjektet og er i dialog med ulike aktører om utnyttelse av lagringsinfrastrukturen. Erfaringer fra dette og det øvrige arbeidet med demonstrasjonsprosjektet vil også være viktige når organiseringen av eventuell fremtidig kommersiell storskala CO₂-transport og lagring på norsk sokkel vurderes, herunder Gassnovas rolle.

